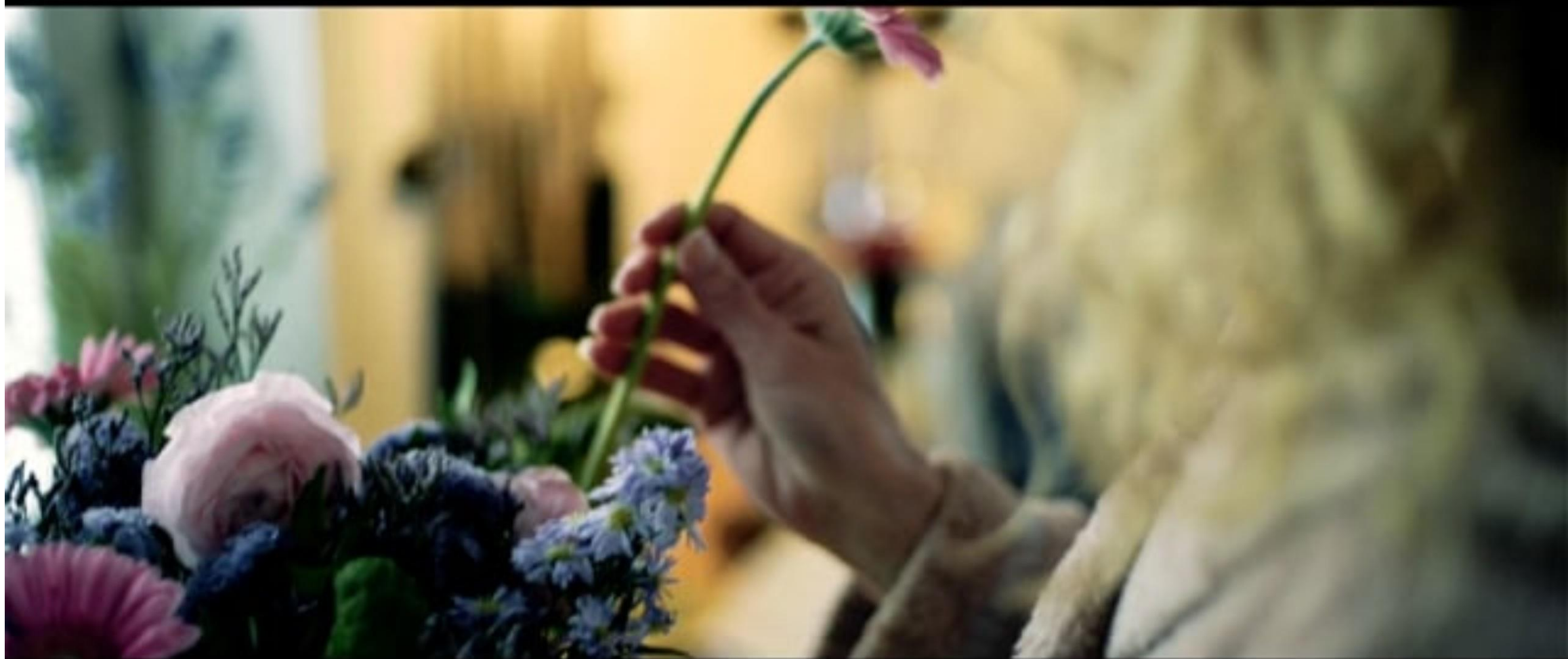

Tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge

Tynset 31.3 2025

Læringsmål

- Vite hva barndomsbelastninger er
- Vite hvilke konsekvenser belastninger kan gi
- Grunnleggende fenomenforståelse om vold i nære relasjoner

Program for dagen

Risikofaktorer og symptomer på vold

Æresrelatert vold

Fra magefølelse til handling

Casearbeid samhandling

Snakke med barn og samhandling

Kunnskap man bør ha...

- Ansatte som arbeider med barn og unge bør ha kompetanse i å snakke med barn og unge de har bekymringer for
- Ansatte som arbeider med barn og unge bør være oppmerksomme på tegn og signaler som gir grunn til bekymring for barn eller unge og dokumentere disse
- Ansatte som arbeider med barn og unge bør handle på bakgrunn av bekymring for barn og unge
- Ansatte som arbeider med barn og unge bør ha god kunnskap om opplysningsplikten til barnevernstjenesten og avvergelsesplikten, og vite hvordan de skal handle for å overholde disse

Konsekvenser av og symptomer på vold

Hva innebærer det å ha kompetanse om vold?

- **Kunnskap** om barndomsbelastninger og hvordan det påvirker utvikling
- **Rutiner** og **kunnskap om avdekking** og varsling
- **Arbeidsmetoder** som egner seg til å hjelpe og forhindre videre skjevutvikling
- Tjenesten har et **menneskesyn** bygget på tillit, trygghet, og mestring
- Den har en **arbeidskultur** som verdsetter relasjonell kompetanse, refleksivitet og kollegastøtte

Hva skal du ta med deg hjem fra i dag?

- Noe jeg vil øve på
- Noe jeg vil snakke mer med kolleger om
- Noe vi trenger å lære mer om?

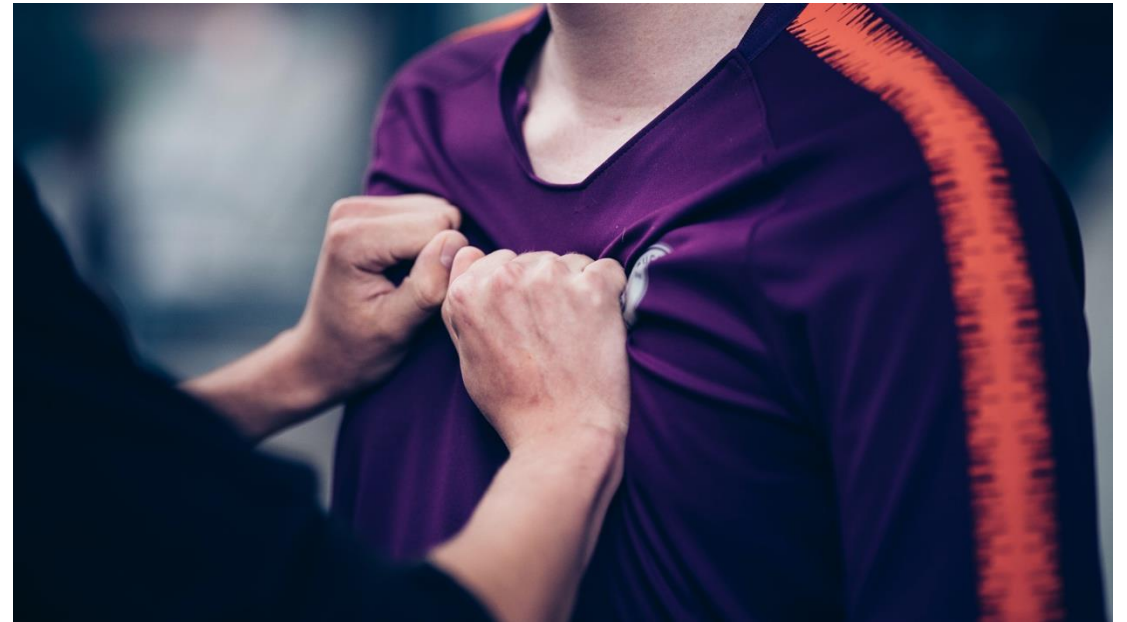
For å bli god til noe må man øve!

Vold i nære relasjoner

Når volden skjer i nær relasjon:

Man utsettes for vold av de man normalt sett skulle kunne stole på og være trygg sammen med, den eller de som egentlig skal være de som støtter, trøster og hjelper til med å regulere følelser.

Hva trenger barn?

At volden slutter - beskyttelse

Å skjønne hvordan og hvorfor de reagerer og lære nye ferdigheter

- psykoedukasjon

Dele opplevelser

Hva sier forskningen?

1 av 5

Nærmere en av fem har opplevd mer enn én form for vold i løpet av oppveksten.

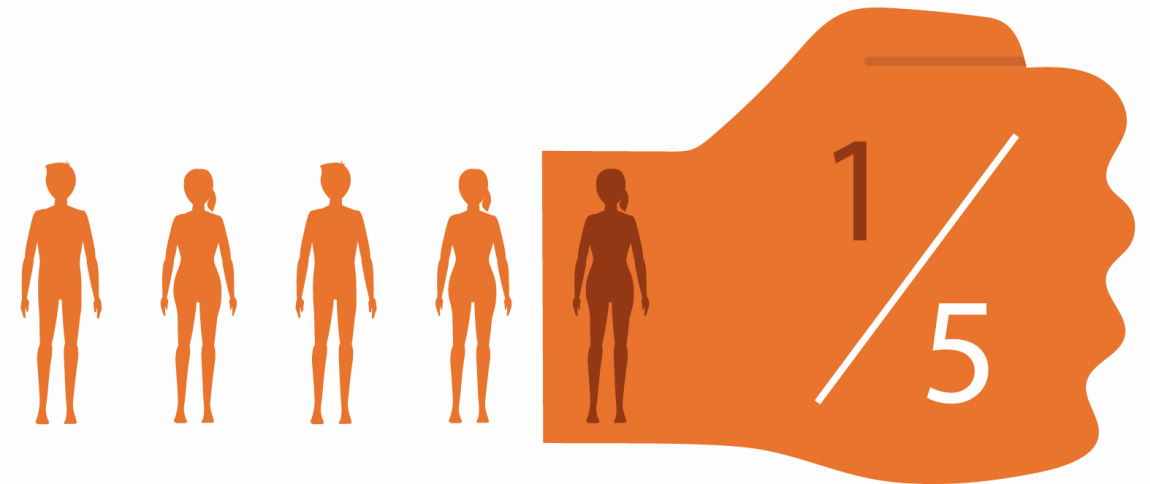

Jentene rapporterer i større grad enn guttene å ha vært utsatt for flere typer vold.

Ungdom som har opplevd **vold mot foreldrene** hjemme har også opplevd flere andre former for vold og overgrep mot seg selv.

Nærmere **1 av 5**
har opplevd mer enn
én form for vold

Psykisk vold

Psykisk vold

Med psykisk vold menes her gjentatte sårende, ydmykende kommentarer, eller forsøk på å skremme eller true barnet.

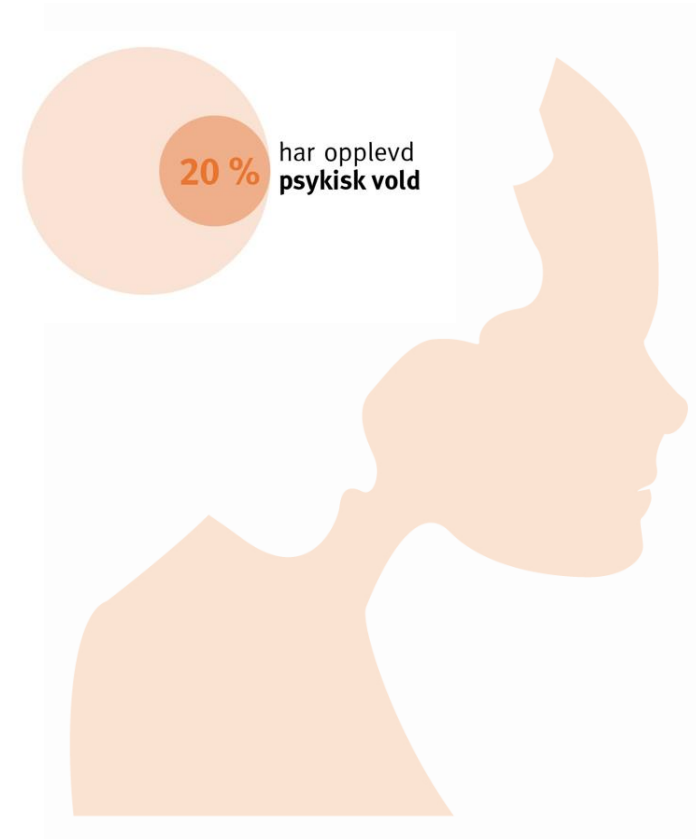
1 av 5 Omkring 1 av 5 hadde opplevd **psykisk vold** fra foreldre, altså gjentatte tilfeller av psykiske krenkelser.

Flere jenter enn gutter hadde opplevd psykisk vold.

Mor og far utøver denne type vold **omtrent like ofte**.

Seksuell vold

KAPITTEL 6

Seksuelle overgrep begått av voksne

6 % har opplevd seksuelle overgrep fra voksne **minst en gang**, mens 4 % har opplevd det **gjentatte ganger**.

Nesten **dobbel**t så mange jenter som gutter har vært utsatt.

6 % har opplevd
seksuelle overgrep

4 % har opplevd
gjentatte seksuelle
overgrep

Hvor mange har fortalt om volden til noen?

Følelse av skam, skyld, og redsel for at andre skulle få vite om det, var viktige årsaker til at ungdom ikke fortalte noen om seksuelle overgrep.

 56 % av ungdommene som hadde vært utsatt for **fysisk vold i hjemmet** har ikke fortalt noen om dette.

 44 % av ungdommene som hadde vært utsatt for **seksuelle overgrep fra voksne** har ikke fortalt noen om dette.

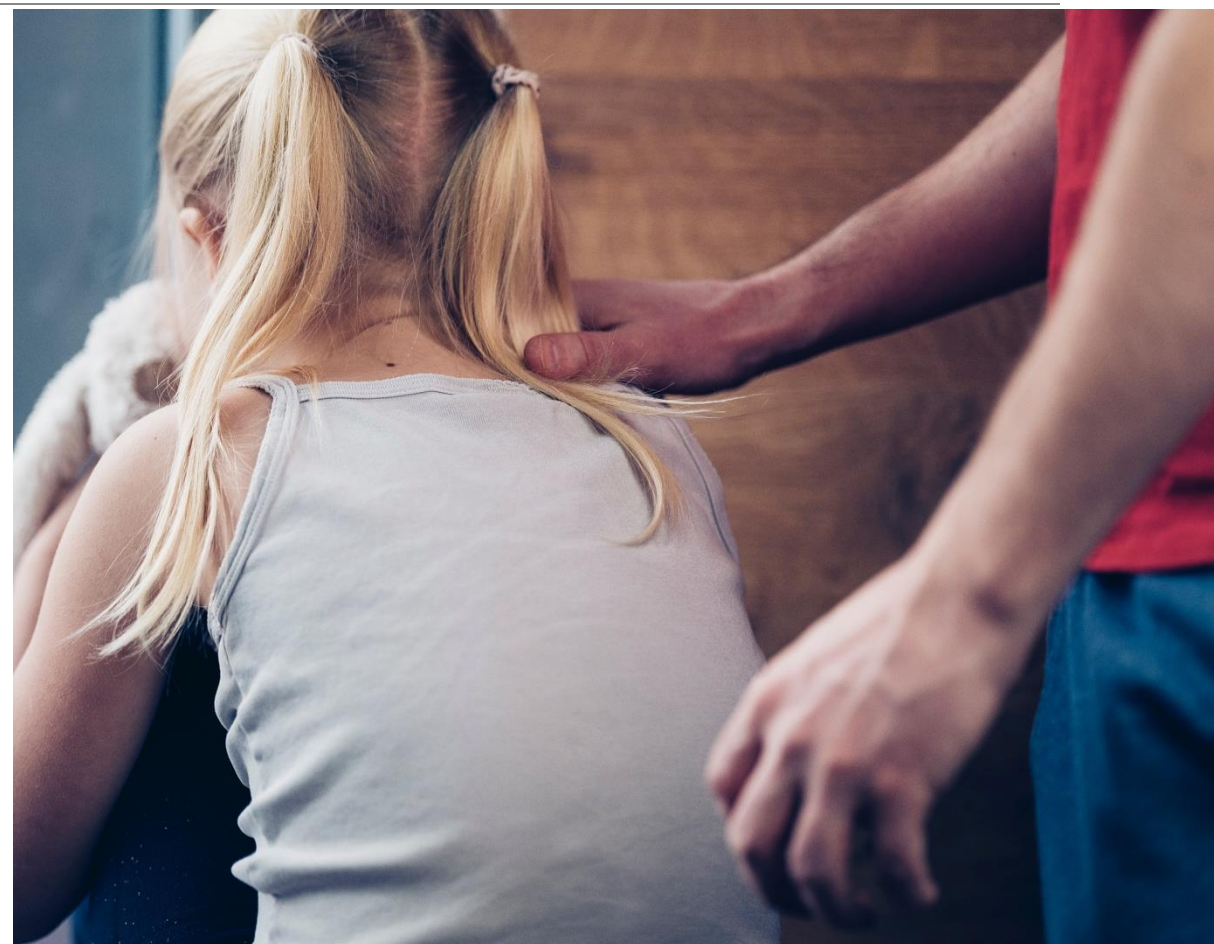
 30 % av ungdommene som hadde vært utsatt for **seksuelle krenkelser fra jevnaldrende** har ikke fortalt noen om dette.

1 av 5

Kun 1 av 5 av ungdom utsatt for vold og overgrep fortalte at de **har snakket med en profesjonell hjelper** i forbindelse med vold eller overgrep som de har opplevd.

1 av 6

Nesten 1 av 6 ungdommer fortalte at de **ikke har noen de kan snakke med** dersom de har et vanskelig problem som gjør dem trist.

«Vet du hva det verste var? Det verste var det jeg aldri fikk»

Petter, 17 år

Voldens vesen

- Usynlig og selvlysende på samme tid
- Bagatelliseres av utøvere og av hjelpere
- Barn må "melde seg selv" gjennom vanskelig atferd og andre symptomer

Alderstypiske stressreaksjoner

0 - 2 år

- tilknytningsatferd endres
- forstyrret mat og søvn
- samspillsvansker
- årvåken
- stiv og anspent
- tilbakegang i motorikk/språk
- kan virke nummen
- skvetten, engstelig, irritabel

2 - 6 år

- klenging, engstelig
- uro, sinne
- søvnvansker
- magisk tenkning
- tap av ferdigheter
- separasjonsangst
- gjentakelseslek
- passivitet og hjelpeløshet

6 - 12 år

- gjentakelseslek
- tap av ferdigheter
- søvnvansker
- somatiske plager
- sosiale vansker
- skyld/skam
- innlæringsvansker
- angst, sinne, uro

12 - 18 år

- gjentakelsesatferd
- skam/skyld
- endret livsholdning
- prematur voksenidentitet

Mestringsstrategier som skaper problemer

Hva gjør jeg for å mestre det vonde?

Jeg er oppmerksom på andres behov og prøver å gjøre andre rundt meg fornøyde

Mestringen skaper problemer:

Andre kan utnytte meg, da jeg setter andres behov foran mine egne

Jeg slåss tilbake, og er alltid klar for kamp

Jeg kommer lett opp i trøbbel

Jeg prøver ikke å kjenne på smerte og vente til det går over

Jeg kjenner ofte ingenting, verken gode eller vonde

Jeg tar vare på meg selv og kan ikke stole på andre

Det er vanskelig å spørre om hjelp fra andre

Reguleringsvansker er skaden og symptomene

a) Regulering av affekt og kroppslige tilstander

- Kommer fort i intens affekt, klarer ikke å roe seg ned
- Hypersensitiv for følelsesladde stimuli, og for lyder og berøring
- Mangler språk for følelser og kroppslige tilstander
- Har forsinket motorisk utvikling, spise- og fordøyelsesvansker

b) Regulering av oppmerksomhet og adferd

- Årvåkenhet i forhold til mulige trusler, mistillit til andre
- Dårlig evne til å beskytte seg selv, risikoatferd
- Dårlige strategier for å trøste seg selv, for eksempel selvskading

c) Sosio-emosjonell regulering

- Opplever seg verdiløs og skammer seg over seg selv
- Overopptatt av å bli tatt vare på, i beredskap for avvisning
- For fysisk eller seksualisert kontaktetablering til andre
- Opposisjon, vansker med å ta andres perspektiv

Tabuisert traume

- Ugyldiggjøring som igjen fører til:
 - Manglende muligheter til å finne løsninger
 - Fravær av følelsesmessig bearbeiding
 - Katastrofehemmelighet
 - Selvattribuering
 - Konsekvenser for selvbildet

De tre gode hjælpere

Hvordan kan hjelperne samarbeide bedre?

”om noen kunne blåse på...”

”Ikke alle barn utsatt for en mulig traumatiserende hendelse trenger behandling, men alle barn trenger regulering”

- Helen Christie, 2010

Hva lærer man som voldsutsatt?

- At verden er et farlig sted
- At man ikke kan stole på mennesker rundt seg
- At egne grenser kan trækkes over av andre, uten at man alltid kan stoppe det
- At det kan være farlig å kjenne på følelser
- Å forakte seg selv: "Det er noe galt med meg, som blir utsatt for vold"
- At egen vold kan kontrollere andre, og kanskje gjenopprette egen verdighet og grenser
- Normalisering av volden

Hvorfor roper de ikke om hjelp?

- Nummenhet
- Normalforskyvning
- Barnet frykter den voksnes reaksjon
- Barnet frykter konsekvensene av å fortelle
- De er redde for ikke å bli trodd, hjulpet eller forstått
- Barnet er truet
- Ambivalens ifht utøver
- Fragmenterte erfaringer – splittelse mellom følelser/hendelser
- Skam
- Beskyttelse/eget sikkerhetsarbeid

Tilpasning

- Barn tilpasser seg disse ekstremene når de varer over tid
- Tilpasning må ikke forveksles med at det er greit eller at barnet ikke reagerer selv om det ikke gir uttrykk for noe
- Overgrep eller omsorgssvikt er ikke uten omkostninger for normalutvikling – NB! ulik påvirkning på ulike stadier

Bekymringen når ikke "over terskelen"

"Å, han ja"

Vanlig svar fra skoler og barnehager når barnevernet ringer

Barnevernet er ikke oppdagelsesreisende

- Dette vet barnehagen:
 - Mor er sinna hver gang hun henter, barnet slår andre barn
- Dette vet læreren:
 - Skulker, har ikke med mat, kommer lett i bråk
- Dette vet fotballtreneren:
 - Hissig temperament, aldri foreldrene med
- Dette vet naboen:
 - Ofte bråk i helgene, sett barna være alene hjemme
- Dette vet barnevernet